

CADUGƏRLƏR

Lira inildədi. Onu üşütmə tutmuşdu. Sanki bir Laz əvvəl onu saçlarından tutub buzun içindən çıxarmışdılar. Soyuqdan ürəyi dayanırdı. Panteleymon üzüqoylu onun sinəsinə uzanmışdı, gecə paltarının altından bütün bədəni ilə onun dərisinə yapışmışdı, qız ondan necə gözəl bir sevgi gəldiyini hiss edirdi, qaraçuxa isə bununla belə otaqda var-gəl edən xanım Kolteri, əsas da onun qızılı tamarinini hiss edirdi. O, tamarinin sərt barmaqları ilə Liranın özündə olmadığı anda yalnız Panteleymonun hiss etdiyi cəldliklə Liranın bədənini axtarıb onun toqqasındakı dəri çantanı əllədiyini görmüşdü.

Missis Kolter nə isə bir içki hazırlaya-hazırlaya danışırdı.

– Gəl, mənim əzizim, sənə kömək edim, – o, çarpayuya yaxınlaşıb, yavaşca dedi. Onun zərif əlləri oturmağına kömək etmək üçün Liranın çiyinlərinin altına getdi. – Bunu içmək lazımdır, günəşim.

Lira əsəbdən qıc olmuş kimi baxırdı, amma dərhal da yumşaldı, çünki Panteleymonla eyni anda özünü ələ verməməli olduğunu düşündü. “Yoxsa batdıq”.

O, gözlərini açdı və xəcalətlə onların yaşla dolu olduğunu, ağladığını, həm də acı-acı, yanıqlı-yanıqlı ağladığını dərk etdi...

Xanım Kolter nə isə sakitləşdirici hazırlayırdı. O, fincanı tamarinə uzadıb, özü ətirli dəsmalla Liranın göz yaşlarını silməyə başladı.

– Ağla, ağla, mənim körpəm, – o, yavaşca deyirdi. Lira o dəqiqə ağlamağını kəsdi. Dodaqlarını dişləyib, o axmaq göz yaşlarını boğmağa və bədənini bürüyən sıxıntıları sakitləşdirməyə çalışdı.

Panteleymon qarşıda onları gözləyən oyunun qaydalarını yaxşı xatırlayırdı: Aldat onları! Axmaq yerinə qoy!

O, cəld siçana dönüb, tamarinin pəncələrində sıxdığı fincanı iy-lədi. Qorxulu heç nə yox imiş, adi çobanyastığı dəmləməsi. Liranın çiyinə tullanıb qulağına dedi:

– İç, qorxma.

Qız oturdu, fincanı dodaqlarına yaxınlaşdırıb üfürdü. Əsas məsələ indi gözlərini qaldırmamaqdır. Həyatında heç vaxt etmədiyi qədər bacarıqla rola girmək lazımdır. – Liracan, əzizim, – xanım Kolter qızın başını nəvazişlə sığallayıb öpdü, – axı sən haraya yox olmuşdun? Mən artıq səni bir də görməyəcəyimdən qorxurdum. Bu, necə baş verdi? Səni kimsə otaqdan küçəyə buraxmışdı? Ona görə azdın?

– Hə, – Lira pıçıldadı.

– Səni kim aldatdı axı?

– Bir dayı ilə xala.

– Hansı dayı, hansı xala? Sən onları qəbulda görmüştün?

– Deyəsən, görmüştüm. Onlar sizin mənə aşağıdan nə isə gətirməyi tapşırıldığınızı dedilər. Mən pilləkənlərlə endim, onlar məni tutdular. Maşına qoyub harasa gətirdilər. Maşın dayananda isə mən düşüb qaçdım. Amma məni haraya gətirdiklərini bilmirdim.

Lira yenidən ağlamağa başladığını hiss etdi, amma bu dəfə elə də sarsıdıcı ağlamırdı. Qaçırılmasını xatırlayıb ağladığına inandırmaq lazım idi.

– Mən də elə hey gedir, gəldim. İstəyirdim geriye qayıtmağa yolu tapım, elə orada meyitəyənlər məni tutdular. Öz furqonlarına otuzdurub, başqa uşaqlarla harasa uzağa apardılar. Hansısa böyük evə...

Lira danışdıqca gücü özünə qayıdırdı. İndi o, yaxşı bələd olduğu işlə məşğul idi – goplayır və bu zaman yalnız veritometri oxuyarkən

keçirdiyi hissləri keçirirdi: hər şey hiylə ilə qarışıq olsa da, ona tabe idi. Əsas odur, çaşıb növbəti səhvə yol verməsin. Haradasa yalandan duman buraxmaq, haradasa detal artırmaq lazım gəlirdi . Bir sözlə, yalana yaradıcı yanaşmaq lazım idi – o isə bu məsələdə ustadır.

– Onlar səni həmin binada nə qədər saxladılar? – missis Kolter həyəcanla soruşdu.

Lira cavab verməyə tələsmədi. Onun Mamırlı Göldə qalması bir həftə çəkməmişdi. Deməli, bir həftə demək lazımdır. Meyityeyənlərin onu Trollzunda gətirməsi, onun qaçması, içki fabrikinin sahibi Eynarssonun yanında işə düzəlməsi, (burada onun hələ şəhərdə olarkən topladığı koloritli detallar heyvətəmiz şəkildə axıb gəlməyə başladı), orada ən ağır işləri görməsi, sonra materikin ən ucqar yerində fermada iş girməsi, orada onu tutub Bolvanqara gətirən ovçulara rast gəlməsi bir həftə çəkməmişdi.

– Onlar... onlar məni bölmək istəyirdilər...

– Susss, – xanım Kolter pıçıldadı. – Mən hər şeyi yoluna qoyacağam, hər şeyin sorğu-sualını aparacağam.

– Niyə axı? Bizə nəyə görə belə edirlər? Axı mən onlara heç bir pislik etməmişəm. Hamı qorxur. Bu, doğrudan da, dəhşətli şeydir. Bundan dəhşətli heç nə ola bilməz... Xanım Kolter, niyə, niyə axı belə edirlər? Məgər onlar heyvandırılar?

– Sakitləş, əzizim, sakitləş. İndi sən mənimləsən, heç bir təhlükə yoxdur. Heç kim, heç vaxt sənə pis şey edə bilməz. Tapılımsan, biz birlikdəyik. Heç kim sənə barmağımı toxundura bilməz...

– Bəs başqaları? Bəs o biri uşaqlar? Axı onlar...

– Çoxdurlar, günəşim, çoxdurlar.

– Bütün bunlar Gümüşü Toza görədir?

– Sən haradan bilirsən? Həkim deyib?

– Bunu bütün uşaqlar bilir. Hamı bu barədə danışır, amma heç kim, əslində, nə baş verdiyini dəqiq bilmir... Mənə isə bunu az qala etmişdilər! Missis Kolter, siz mənə hər şeyi danışmalısınız! Siz bunu məndən gizlətməməlisiniz!

– Lira, – cazibədar xanım yavaşca qızın sözünü kəsdi, – heç kim səndən heç nə gizlətmir. Sadəcə, bunlar çətin, böyüklərin ağına görə olan şeylərdir: Gümüşü Toz da, elmi araşdırmalar da... İnan mənə, bunlar uşaqların anlayacağı şeylər deyil. Həkimlərsə... Məgər həkimlər uşaqlara pis bir şey edərlərmə, hə, günəşim? Bu toz sizin nəyinizə lazımdır? Ondan ancaq ziyan gəlir. Amma böyüklər və onların qaraçuxaları güclü şəkildə bu toza yoluxublar, onlara heç cür kömək etmək mümkün deyil. Çox gecdir! Amma bax, hələ çox kiçik olan, balaca olan uşağı əməliyyatla xilas etmək mümkündür, bu toz heç vaxt onun üstünə qonmaz. O, sağlam və xoşbəxt olacaq, özü də həmişəlik!

Liranın gözünün önünə kiçik Toni Makarios gəldi. Qız ürəyinin bulandığını hiss edib qabağa əyildi. Xanım Kolter diksinib geri sıçradı.

– Nə oldu, balaca? Bəlkə, səni vanna otağına aparım?

Lira zülmə udqunub başını qaldırdı, yavaşca əlinin arxası ilə gözünü sildi.

– Axı niyə bizə bunu edirsiniz? – qız sözləri ehtiyatla seçirdi. – Axı sizi heç kim məcbur etmir, özünüz... Siz axı bu işdən asanlıqla əl çəkə bilərsiniz... Əgər lord Azriel bundan xəbər tutsa, heç kimə belə iş tutmağa imkan verməzdi! Axı bu toz hamıda var, onda da, sizdə də, Vod İordan Kollecinin magistrində də. Əgər o, böyüklərin hamısında varsa, deməli, heç də ziyanlı deyil! Mən bu barədə hamıya danışacağam, susmayacağam! Əgər bu əməliyyat belə yaxşı şeydirsə, niyə onu başa vurmalarına imkan vermədiniz? Qoyadınız məni də böləydlər. Axı siz sevinməli idiniz. Niyə onlara mane oldunuz?

Missis Kolter kədərli, müdrik təbəssümlə əsəbiləşmiş Liraya baxırdı.

– Dostum, – o başını buladı, – bəzən hətta yaxşı iş də insana ağrı verə bilər. Kiçik də olsa, ağrı. Sən ağrısən, mən də ağrıyaram. Amma sən nahaq qorxmusan. Bu, insanı qaraçuxasından ayırmaq demək

deyil. Yox, onlar əvvəlki kimi bir yerdədirlər. Bax, burada, stansi-yada əməliyyat olunmuş adamlar kifayət qədərdir. Sən bizim tibb bacılarını görmüsən? Məgər onlar özlərini pis hiss edirlər? Məncə, tamamilə xoşbəxtdirlər.

Lira tibb bacısı Klaranın və onun həmkarlarının işgüzar laqeydliyinin səbəbini indi anladı. Onların qaraçuxaları buna görə yuxulu kimi gəzir, heç nəyə reaksiya vermirmişlər. Bircə susa biləydi! Yaxşısı budur, dilini dişləsin.

– Başa düş, körpə, heç kim uşaqları dəfələrlə sınaqdan keçirmədən əməliyyat etməz. Heç kim də uşaqları qaraçuxalarından ayırmır. Cəfəngiyyatdır! Axı bu, heç əməliyyat da deyil, olsa-olsa, kiçik, səliqəli kəsikdir: çik – vəssalam. Söz yox, qaraçuxa uşaq üçün ən yaxşı və ən vəfalı dostdur, oynamaq və əylənmək üçün də yaxşıdır. Lakin uşaq böyüyür, yeniyetməlik dövrünə çatır. Sən də, mənim sevincim, tezliklə bu dövrə qədəm qoyacaqsan. Onda qaraçuxalar insanın ürəyini yaralayan və ağına zərər yetirən müxtəlif fikir və hisslərin mənbəyi olurlar. Gümüşü Tozu da elə onlar cəlb edirlər. Əgər uşağa kiçik yaşlarından əməliyyat edilsə, onu bu xoşagəlməzliklərdən qorumaq olar. Onun qaraçuxası isə, şübhəsiz, yanında qalır... gözəl bir it və ya pişik kimi. Sən pişikləri sevirsən, düzdürmü?

Yalançı, fəndgir, iyrənc yalançı! Onun bütün bu danışdıqlarında bir kəlmə də olsun həqiqət yox idi! Lira bu yalanı sübut edən dəlilləri – Toni Makariosu, şüşə qəfəsdəki yetim qalmış qaraçuxaları görməsəydi belə, bu Allahsız ideyaya qarşı çıxardı. Bunu necə təsəvvür etmək olar? Kimsə sənin gözəl ruhunu içindən çıxarıb quyruq bula-yan itə, pişiyə çevirsin? Lira dəhşətdən boğularaq özünün ən qəzəbli görünüşünü qəbul edib, dişlərini qıcayaraq sünbülqırana çevrilmiş Panteleymonu özünə sıxdı.

Amma heç biri danışmadı. Qaraçuxasının tükündən yapışmış Lira xanım Kolterə hətta saçlarını oxşamağa icazə də verdi.

– Çobanyastığını axıradək iç, mənim əzizim, – gözəl xanım mehribanlıqla dedi. – Və uzan. Gəl sənin yerini elə burada salaq. Məncə,

palataya, qızların yanına qayıtmağına ehtiyac yoxdur. Sənin üçün elə darıxmışdım, mənim günəşim, mənim köməkçim. Dünyadakı ən yaxşı köməkçi! Kaş səni necə axtardığımızı biləydin! Bütün Londonu ayaqdan saldıq, sonra polis İngiltərədəki hər evi, hər küncü axtardı. Axı sən haradaydın? Mən sənin üçün çox qəribəsəmişdim. Aman Tanrım, nə yaxşı ki, indi sən mənim yanımdasan!

Bütün bu anlarda qızılı tamarin bir dəqiqə də olsun, rahatlıq tapmırdı. O, gah masanın kənarı ilə ora-bura gedir, gah xanım Kolterin çiyinə atılıb qulağına nə isə pıçıldayır, gah da pişik kimi quyruğunu dikəldib otaqda var-gəl edirdi. Onun davranışları xanım Kolteri ələ verirdi və o, nəhayət, dözmədi.

– Lira, körpəcəm, – deyib udqundu. – Bildiyimə görə, Vod İordan Kollecinin magistri sənə bir şey verib, eləmi? Magistr sənə veritometr verib, amma onun buna haqqı çatmırdı. Veritometr onun deyildi, ona müvəqqəti olaraq saxlanılmağa verilmişdi. Bu əşyanın çox böyük qiyməti var. Mən bilmirəm, magistr bunu sənə deyibmi ki, bütün dünyada bu əşyadan iki, ya üç dənə qalıb. Özün fikirləş, belə şeyi özünlə gəzdirmək olarmı? Sənə bu cihazı lord Azrielə çatdırmaq üçün veriblər, eləmi? Yəqin, mənə göstərməməyini də tapşırıblar, eləmi, düzdürmü qızım?

Qız titrəyən dodaqlarını dişlədi.

Xanım Kolter davam edirdi:

– Haqlı olduğumu bilirəm. Həyəcanlanma, əzizim, burada sənin heç bir günahın yoxdur, heç bir andı da pozmamısan. Axı mən bu barədə özüm öyrənmişəm. Lakin bu əşya çox zərif və qiymətlidir, biz onu təhlükəyə ata bilmərik. Onunla çox ehtiyatlı davranmaq lazımdır.

Lira, hərəkətsiz oturub dinləyirdi.

– Bəs onu niyə lord Azrielə vermək olmaz? – qız soruşdu.

– Çünki lord Azriel qorxulu işlərlə məşğul olur. Onun irəli sürdüyü fikirlər təkcə insanlıqdan kənar deyil, həm də insanlar üçün təhlükəlidir; bu adamı həmin təhlükəyə görə sürgün etməli olublar.